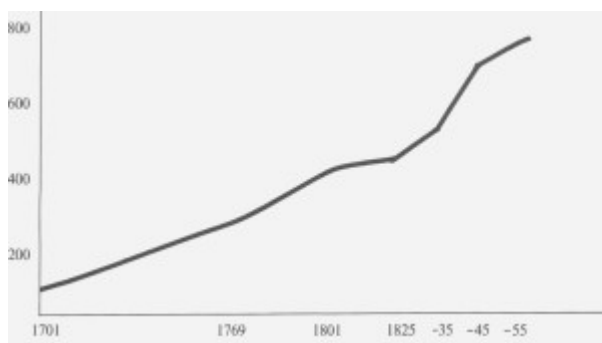

Befolkningsutvikling

I 1801 var folketallet i Tydal ca. 135 personer. Det hadde steget lite siden slutten av 1500-tallet. Trulig var folketallet ikke stort større enn det hadde vært før Svartedauden. Etter 1700 kom ei helt anna utvikling. Folketallet økte mye raskere, og veksten ble først stansa da folk tok til å utvandre til Amerika etter 1856. Fra andre halvdel av 1700-tallet fins også nøyaktige opplysninger om folketallet. Tidligere var vi henvist til omtrentlige berekninger. Men nå får vi folketellinger, og fra 1825 ble de utført med ti års mellomrom. I 1862 fikk klokker Peder Hansen Gresli i oppdrag å sette opp et skattemanntall over alle personer over tolv år. Han kom til 103 menn og 100 kvinner, altså 203 mennesker i alt. Noen år senere, i 1769, kom det påbud om den første folketellinga. Trulig var det klokkeren som utførte denne også. Tellinga viste at det bodde 296 mennesker i Tydal. I tillegg ble det registrert 20 samer i Tydalsfjella. Veksten var kommet i gang, og den økte mot slutten av 1700-tallet. I 1801 var det 444 personer i bygda. Vel 50 år senere hadde folketallet kommet opp i 739. Folketallutviklinga er vist i tabellen og kurva nedenfor. Samene ble sjelden registrert og er holdt utafor her. Den samiske bosettinga skal bli tatt opp særskilt senere.

Folketallsutviklinga 1701 - 1855

År	1701	1769	1801	1825	1835	1845	1855
Personer	ca. 135	296	444	482	549	696	739

Som kurva viser, foregikk veksten ujamt.

Dette kommer kanskje enda klarere fram om vi rekner ut vekstrater, dvs. den gjennomsnittlige årlige tilvekst i promille:

Gjennomsnittlig årlig befolkningstilvekst i promille:

Tidsrom	Tilvekst
---------	----------

1769 - 1801	13,2
1802 - 1825	3,4
1826 - 1835	14,6
1836 - 1845	26,7
1846 - 1855	6,7
1801 - 1855	9,5

Som en ser av tabellen, var det 3 «unormale» perioder: I tida 1802 1825 var det nesten stagnasjon i folketallet med 3,4 promille gjennomsnittlig årlig tilvekst. Den kraftigste veksten skjedde i tiåret 1836 45 med 26,7 promille gjennomsnittlig årlig vekst. Åra rundt 1850 var derimot en ny stagnasjonsperiode. For å undersøke hvorfor det var slik, må vi se på de faktorene som påvirker befolkningsutviklinga. Først og framst er det naturligvis fødselstalla og dødeligheten som bestemmer befolkningstilveksten. Dødeligheten er påvirka av næringstilgang og sjukdom, fødselshyppigheten mest av giftermålsalder og antall giftermål. Vi må også studere innflytting og utflytting for å forklare befolkningutviklinga.

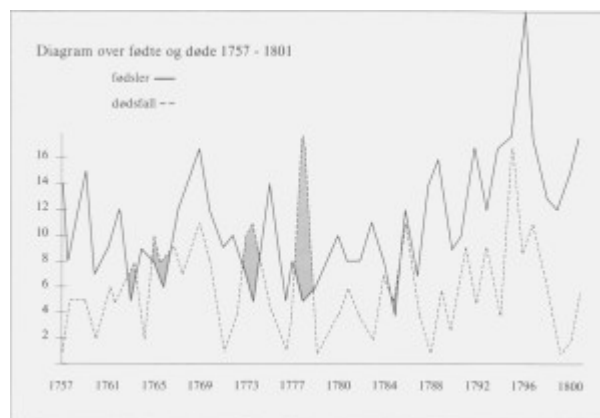
Dødelighet på 1700-tallet

Et diagram over antall fødte og døde, viser svært svingende kurver. Siden kirkebøkene er bevart fullstendig først fra 1757, kan vi bare se på tida fra andre halvdel av 1700-tallet. Diagrammet til høgre viser antall fødsler og dødsfall i perioden 1757 1801. Kurvene viser at det var enkelte år med mange dødsfall. Aller mest var det i 1778 da 18 personer døde. Slike demografiske kriseår var vanlige før 1800-tallet. Vi definerer det her som krise i befolkningsutviklinga når

1. antallet døde pr. innbygger oversteg 30 promille, eller
2. når flere døde enn antallet av dem som ble født.

For Norge som helhet var det enkelte store kriseår på 1700-tallet. Det verste var

1742 da 69 promille av befolkninga døde. Hovedårsaken var uår over hele landet, og det kom på toppen av tre sammenhengende dårlige kornår. Vi kjenner ikke til virkningene i Tydal fordi kirkebøkene mangler i denne perioden. Men i Tydal levde lenge tradisjonen om uåra 1740-42. I 1740 var «det intet Foderom Sommeren. Kreaturene blev nedslagtet Rub og Stub», skrev O. Stuevold Hansen i 1873. Han forteller likevel ikke om sultedød. I 1743 fikk tydalingene

«forstrækningskorn» fra myndighetene.

Noen av de verste dødelighetsåra i Norge og Tydal går fram av tabellen nedafor:

År med stor dødelighet, målt i promille av folketallet:

Norge		Tydal
1742	69	?
1763	39	39
1765		36
1773	48	32
1774		35
1778		55
1785	33	
1786		31
1795		45

I 1773 og 1785 var det uår, og tydalingene fikk igjen «forstrækningskorn» fra myndighetene. Men de store dødelighetsåra skyldtes mest smittsomme sykdommer. I ei tid med låg hygiene og før vaksiner og medisiner var utvikla, kunne farsotter som kikhoste, meslinger og influensa være dødelige. Enda farligere var koppe-epidemiene, tyfus og dysenteri som herja med ujamne

mellomrom. Den store dødeligheten i 1778 viser alle tegn på at det var en epidemi som herja. De fleste dødsfalla skjedde fra august og utover, og elleve av de atten som døde var barn under ti år. I 1795 måtte det også være en epidemi som spesielt ramma spedbarn. Seks av de sytten som døde i alt, var under ett år. Alle unntatt ett døde om sommeren.

Spedbarnsdødeligheten

Det var nettopp spedbarnsdødeligheten som skapte den høge dødsraten. I perioden 1757 1801 døde i alt 92 spedbarn (under to år). Disse utgjorde 1 / 3 av alle dødsfall. I samme tidsrom ble det født i alt 502 barn i Tydal. Det vil si at hvert femte eller sjette barn ble revet bort før det lærte å gå (vel 18%). Vi synes det er mange, men det var slett ikke færre ellers i landet heller. Det var det første leveåret som var kritisk. Om vi følger barna opp til 10-årsalderen, finner vi for samme periode at 106 døde før 10-årsdagensin. Aven barneflokk på fem var det normalt bare fire som levde opp over småbarnstadiet.

Levealder

Gjennomsnittsalderen for de døde var svært låg sammenlikna med våre dager. Den høge spedbarnsdødeligheten var hovedårsak til at den gjennomsnittlige levealderen var helt nede i 35 år i andre halvdel av 1700-tallet. Sjøl om vi ikke rekker med dem som døde før to-årsalderen, var levealderen bare 52 år. Dødsårsakene for hver enkelt er ikke kjent fra denne tida. Det var først i siste halvdel av 1800-tallet at prestene og legene begynte å notere seg dem. Men generelt er det rimelig å tru at flere faktorer, f.eks. sjukdom, dårlig ernæring, manglende hygiene, virka sammen og førte til at så mange døde i alt for ung alder. Noen ble likevel riktig gamle. Sju personer (ifølge kirkebøkene) ble over 90 år i perioden 1757 1801. Fem av dem var kvinner, og kvinnene ble også gjennomsnittlig ett år eldre enn mennene. Trass i høg dødelighet; fødselsoverskottet var likevel stort nok til at folketallet ble tre-dobla i løpet av 1700-tallet, mens det var nærmest stagnasjon i hundreåret før. Veksten kan naturligvis for en del skyldes et innflytteroverskott. Men det fins ikke opplysninger som kan belegge dette. (Mer om flytting senere). Kan det være at dødeligheten hadde minka og at levealderen steg? I så fall hadde det skjedd først på 1700-tallet, og ikke jamt gjennom hele hundreåret. I siste halvdel av 1700-tallet var den gjennomsnittlige levealderen heller synkende. Men som det går

fram av diagrammet foran, var det økende fødselsoverskott i denne perioden.

Dødeligheten i første halvdel av 1800-tallet

Det var noen store uår og nødsår i begynnelsen av 1800-tallet under Napoleonskrigene. Men de slo ikke ut i spesiell stor dødelighet i Tydal, og det var ingen store demografiske kriser. Noen få år var det flere dødsfall enn fødsler (1803,1807,1810, og 1813). I 1821/22 steg også dødsraten over 30 promille. Det var særlig mange spedbarn og småbarn som strøk med da. Men senere var det i alle år fødselsoverskott (bortsett fra 1852). Barna fikk en noe større sjanse til å leve opp. Dødsraten for småbarn (under ti år) kom ned i 13% i tjueårsperioden 1826-45. På 1700-tallet hadde 21% av fødselskulla blitt revet bort. Forbedringa kan skyldes at koppevaksina kom i bruk. I Tydal ble de første barna vaksinert i 1810, og Einar Larsen Løvøya utførte mesteparten av vaksineringsarbeidet den første tida. Ellers ble ernæringa kanskje bedre, særlig da potetdyrkinga ble alminnelig fra 1820-30-åra. Men dødeligheten sank ikke jamt. Verken vaksine eller poteter kunne utrydde spedbarnsdødeligheten. Denne steg faktisk igjen i 1840-50-åra. I tiåret mellom folketellingene 1845 og 1855 døde hvert 5. barn. For hele første halvdel av 1800-tallet sett under ett, var det likevel fremgang i forhold til 1700-tallet:

Barnedødelighet i prosent av antall fødte: (Dødfødte er her holdt utenom. I kirkebøkene er det registrert 18 dødfødte mellom 1816 og 1855, dvs. nesten ett tilfelle annethvert år.)

	1757 -1801 1855	1801-
Spedbarnsdødelighet (under 2 år)	18	12
Barnedødelighet (alle under 10 år)	21	16
Barnedødeligheten av alle dødsfall	39	32

Mens knapt hvert 5. barn ikke vokste opp på 1700-tallet, gjaldt det hvert 6. barn i

første halvdel av 1800-tallet. Barnas andel av alle dødsfall sank fra 39% til 32%. Men vi kan ikke enda sette noe skille da dødeligheten definitivt sank. Menneskene var fremdeles prisgitt smittsomme sjukdommer og sin egen uvitenhet om hygiene. Det fantes heller ikke noen leger, jordmødre eller andre personer i bygda som kunne opplyse folk og hindre at sjukdommer fikk så lett dødelig utgang.

Den økende dødelighet omkring 1850 skyldtes flere smittsomme sjukdommer. I 1852 døde hele 21 mennesker, og 7 av dem var ham. En innsender i Morgenbladet 4. april 1852 forteller at åtte var blitt offer for feberen siden nyttår. Han forteller videre om legebesøk som han ikke har bare positivt å si om: «To gange have vi havt Læger herop, hvoraf vi især skyldte den Ene tak; den Anden ville vi ikke sige Noget om; vistnok havde han den besynderlige Skik at vise folk Vinterveien, retsom vi Tydalinger ikke kjendte den før. En Kone, der beklagede seg for sit «tunge Bryst», især naar hun gik opad Bakken, fik af ham det lakoniske Svar: «Ja, saafaar du snu og gaa ned ad Bakken da» rigtig et velsignet Svar for en Syg!»

Mindre barnedødelighet gjorde sitt til at den gjennomsnittlige levealderen steg fra 35 år på 1700-tallet til 39 år i første halvdel av 1800-tallet. Rekner vi derimot ikke med dem som døde før 2-årsalderen, var levealderen likevel ikke høyere enn tidligere. Kvinnene ble gjennomsnittlig to-tre år eldre enn mennene. Men at folk ble riktig gamle var en sjeldenhet. Bare tre personer i perioden 1802-55 fikk oppleve 90-årsdagen sin. Det kan derfor stilles spørsmål ved om levevilkåra ble vesentlig forbedra. Men det er lite vi kan si om disse etter undersøkelser bare av dødeligheten. Levealderen forteller også om andre forhold ved samfunnet enn levevilkåra. Gjennomsnittsalderen til de døde påvirkes av endringer i den aldersmessige sammensetninga av befolkninga, flytting og endringer i sosial struktur. Ulike sosiale grupper hadde forskjellig levealder. F.eks. var levealderen høyere hos bøndene enn hos husmennene. [*] [†] *) Befolkningsveksten var noe større etter 1800 enn på 1700-tallet. Mindre barnedødelighet kan iallfall forklare litt av denne. Bidro også relativt flere barnefødsler til økt vekst?

Giftermål og barnetall

Antall fødsler avhenger av hvor mange kvinner det fins i den alderen at de kan føde barn (reproduktiv alder). Befolkningsveksten vil derfor påvirkes av befolkningas aldersmessige sammensetning. Enda viktigere er spørsmålet om hvor mange av kvinnene i reproduktiv alder som var gift og hvor høy

giftermålsalderen var. Til yngre kvinnene var når de gifta seg, til flere barn rakk de å sette til verden. Fødselsregulering som i dag, var ikke praktisert. Både kunnskapene om prevensjon og prevensjonsmidlene mangla. Noen få ble født utafør ekteskap, men for analysen av befolkningsveksten spiller disse liten rolle. Det var altså ekteskapet som var starten på barnproduksjonen eller rekkefølga var gjerne at et forventa barn bestemte bryllupet. I takt med befolkningsøkninga ble de årlige antall fødsler dobla fra slutten av 1700-tallet til midten av 1800-tallet. Ser vi disse i forhold til antallet av kvinner i reproduktiv alder, får vi dette bildet:

Gjennomsnittlige årlige fødsler i forhold til antallet kvinner:

		Gjennomsnittlige årlige fødsler	
	Gjennomsnittl.	pr 100 kvinner 20-49 år	
	årlige fødsler	gifte	alle
1770 - 1801	11,4	-	16
1802 - 1825	12,5	21	14
1826 - 1855	21,6	27	18

blablabla

Talla viser at de gifte kvinnene fødte flere barn etter 1825 enn før i hundreåret. De fødte i gjennomsnitt ett barn hvert femte år i førstninga av 1800-tallet. Mellom 1825 og 1855 fikk de gifte, unge konene et barn hvert fjerde år. Det ble i det hele født flere barn i forhold til den totale kvinneandelen i bygda.

[1] Dette er påvist f.eks. i Selbu av K. Haarstad. Se Selbu i fortid og nåtid, bind 1, side 210.

[1] F. eks. O.A. Johnsen: Norges Bønder, 1919, side 23

Økninga i fødselstalla kan neppe forklares med at en større del av kvinnene ble gift. Av aldersgruppa 20 49 år var omtrent 2/3 gift ved alle folketellingene. Det var rett nok relativt flere gifte kvinner i 1835 (72%), men mer betydde det trulig for folkeveksten at giftermålsalderen sank. Den er bare kjent etter 1816:

Giftermålsalder 1816 - 1845:

Menn 1816 - 25 30,6

1826 - 45 29,2

Kvinner 1816 - 25 26,3

1826 - 45 25,0

Kvinnene gifta seg gjennomsnittlig fire år yngre enn mennene, og den gjennomsnittlige alderen for brudene sank fra 26 til 25 år mellom 1816 og 1845. Endringene var små, men sjøl ett år tidligere ekteskap kunne bety at flere barn kom til verden. Hvor store barneflokkene var, kan ikke avgjøres uten å følge den enkelte familie i deres livsløp. Det vil kreve et omfattende arbeid. Men vi kan få et noenlunde riktig gjennomsnittstall ved å se på antall inngåtte ekteskap og telle opp antall fødsler. Dette må helst gjøres for lengre perioder.

*Inngåtte ekteskap og fødsler
1757 - 1855 (De «uektefødte»
barna er her rekna med til
ekteskapa. Disse barna var få og
endrer lite på størrelsen av
barneflokkene.)*

	1757 - 1801	1802 - 1855
Inngåtte ekteskap	125	223
Antall fødte	502	945
Antall barn pr. ekteskap	—	4,2

Gjennomsnittlig ble det født 4 barn i familiene. Barnetallet økte litt fra 1700-tallet til 1800-tallet. Men gjennomsnittet skjuler store variasjoner fra de helt barnløse ekteskapa til de uvanlig store barnekulla. Variasjoner i fødselstall kan gi noe av forklaringa på den ujamne befolkningsveksten. Men vi må også spørre om hva innflytting og utflytting kan ha betydd.

Flytting

Tar en for seg fødselsoverskottet (fødte minus døde) og sammenlikner med oppgavene fra folketellingene, blir det klart at det har foregått mye flytting inn og ut av bygda.

<i>Flyttestrømmene 1770 - 1855</i>					
	1770 - 1801	1802	1826	1836	1846
Fødselsoverskott	143	109	110	124	110
Folketallsøkning	148	38	67	147	38
Innflytteroverskott/Utflytteroverskott	5	71	43	23	72

I siste tiåra av 1700-tallet var det omtrent balanse mellom innflytting og utflytting. Men fra 1802 til 1835 var det stor netto utflytting fra Tydal. Utflyttinga tok bort halve fødselsoverskottet i disse åra. Vi ser nå at det var utflyttinga som må være hovedgrunn til den svake befolkningsveksten i begynnelsen av 1800-tallet. Utflyttinga avtok, og i tiåret 1836 45 var utviklinga snudd til et innflytteroverskott på 23 personer. I disse åra hadde Tydal den raskeste befolkningsveksten gjennom alle tider. En forsterkende vekstfaktor var økte fødselstall. Som vist foran, hadde det igjen sammenheng med lågere giftermålsalder for kvinner og at en større andel av dem var gift. Rundt midten av århundret avtok befolkningsveksten. Det var nå igjen et stort overskott av utflyttere. For hele første halvdel av 1800-tallet var utflytteroverskottet fra Tydal på 163 personer. Det nøyaktige antallet av inn- og utflyttere er ukjent. Flytting ble nemlig dårlig registrert. Først på 1800-tallet begynte prest og klokker å føre lister over flyttere. Alle som dro ut av prestegjeldet, skulle ha med seg attest fra presten og vise fram der de kom. Men det var ikke alle som fulgte påbudet, og prestene slurva også med kontrollen og listeføringa. Under presten G. B. Suhrland (1827 34) finnes f.eks. ingen flyttere ført inn i kirkeboka. Talla i kirkebøkene er nok helt sikkert for små. Dessuten får vi ikke registrert flyttinga mellom Selbu og Tydal. Denne nære flyttinga innafor prestegjeldet vet vi faktisk minst om. Fra de første flytteregistreringene (1818) til Amerikautvandringa satte inn (1856) noterte prestene og klokkerne i alt 184 utflyttere og 96 innflyttere i Tydal sokn. Det var altså dobbelt så mange som dro ut av bygda som det var innflyttere.

Innflytting

Mens utflyttinga økte utover 1800-tallet, stagnerte innflyttinga og gikk ned fra 1840-åra. Til da var det bare registrert en svak overvekt av utflyttere, mens det i 1840- og 1850-åra var 2-3 ganger så mange som dro ut enn som kom inn i bygda. En annen forskjell og det gjelder både inn-og utflyttere er at mennene ble i flertall. Det var omtrent likevekt mellom kjønnene tidlig i århundret, men omkring 1850 var det dobbelt så mange menn som kvinner blant flytterne. Hva slags folk flytta til Tydal, og hvor kom de fra? Registreringa av flytterne er som nevnt mangelfull, men den største gruppa av innflyttere var tjenestefolk. De fleste kom fra husmannsheimer. Det var jo slik at husmannsfolk ikke hadde lov til å ha voksne barn heime, og ikke hadde de råd til det heller. Tjenestefolk ble trulig værende i ett eller noen få år, og mange flytta ut igjen. Men en del av innflytterne hadde også til hensikt å bosette seg varig i Tydal. Den tredje største gruppa var de som ble inngifta i bygda. Flertallet av disse var kvinner. Men det er usikkert om det i alt var flere menn enn kvinner som fant ektefelle i nabobygda. Kanskje kom forskjellen av at kvinnene oftest flytta til mannens heim og bosted? Flytting foregikk mest mellom de nærmeste bygdene. Halvparten av de registrerte innflytterne kom fra nåværende Holtålen kommune. I første halvdel av 1800-tallet var det omlag 30 personer fra disse nabobygdene som ble inngifta eller bosatte seg i Tydal. Men da Amerikautvandringa tok til, var det flere av disse som brøt opp på ny og dro over havet. Nest etter Holtålen kom de fleste innflytterne fra Meråker- og Stjørdalsbygdene. Noen få tjenestefolk kom fra Inn-Trøndelag, og en del var svensker. I forbindelse med at et svensk selskap kjøpte Selbu verks eiendeler i Tydal i 1835, ble noen svensker igjen i Tydal. Stiger Nils Gelius Arnberg og inspektør Lars Aspgren ble værende til 1883. Fredrik Fredrikson Adler ble imidlertid værende resten av livet sitt i Tydal.

Utflytting

Likeens som innflyttinga varierte utflyttinga mye frå år til år. Men kurvene viser et motsatt mønster: Når det var mange som flytta inn, var det få som dro ut og omvendt. Registreringa av utflyttere er sikkert også mangelfull slik at tallene er i underkant av det riktige. Men tendensen er klar; stadig flere og flere flytta ut. Bare i femåret 1850 dro 54 personer. Rekordåret var 1852 med 57 registrerte utflyttere. En stor del av utflytterne var drenger og tauser som kom igjen etter noen år. Det var også mange husmannsfolk blant utflytterne, og det var mest unge

mennesker som dro. Stjørdalen peker seg ut som reisemål nr. én, og utflyttinga økte utover i hundreåret. Vel fjerdeparten av alle utflytterne dro dit. Dernest kommer Trondheimsområdet som tok i mot noe under femteparten av utflytterne fra bygda. 18 mennesker er registrert utflytta til Meråker, og bare 10 til Holtålen. Tydalingene fant vegen nordover og vestover. Mens 23 mennesker flytta til Nord-Norge og andre bygder i Nord-Trøndelag utenom de som er nevnt, var det bare 3 personer som flytta til andre bygder i Sør-Trøndelag enn Holtålen.

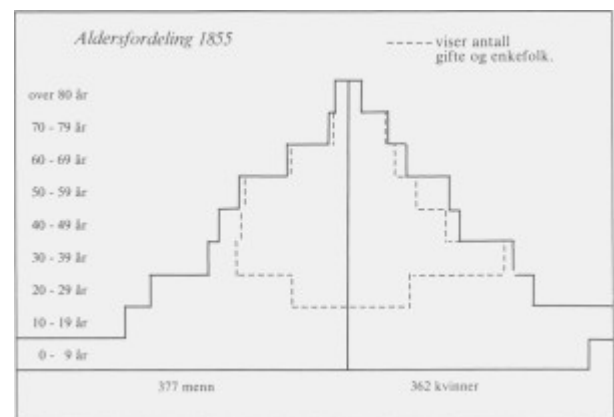
Sverigeutvandring

Mellom Tydal og de svenske grensebygdene har det vært livlig kontakt. I forliksprotokollene finner vi krav om betaling for varer som svenske kjøpmenn har levert. Når det gjelder flytteprosessene er det en klar skjevhet; det var nesten fire ganger så mange tydalinger som flytta til Herjedalen og Jemtland enn det var svensker som kom til Tydal. Innflytterne er noen samer som lar seg registrere i kirkebøkene og noen tilfeller av inngifte. Dessuten er det noen som tar tjeneste i bygda eller arbeid ved gruvene. Iallfall disse siste vendte tilbake igjen. Utflytting foregikk hele 1800-tallet, særlig kortvarige arbeidsreiser, men egentlig utvandring kan vi først snakke om omkring midt på 1800-tallet. To tredjedeler av utvandrerne dro mellom 1846 og 1867. Utvandringa til Sverige tok slutt da Amerikautvandringa kom igang igjen fra 1866. Mellom utvandrerne til Sverige er det en klar overvekt av menn; over dobbelt så mange menn som kvinner. Det var også noen familier med barn som utvandra og slo seg ned på andre sida av grensa. Et par familier slo seg ned i Løfdalen. Ellers er det Ljungdalen og Lith som har de fleste utflyttere fra Tydal.

Aldersmessig sammensetning

Flytting og unormal stor dødelighet enkelte år påvirka den aldersmessige sammensetninga av befolkninga. Denne innvirka igjen på antallet av giftermål og fødsler. Det var dermed flere faktorer som kunne skape skjevheter i den aldersmessige sammensetninga og lage bølgebevegelser i befolkningsveksten. Befolkninga på 1700- og 1800-tallet var på flere vis forskjellig sammensatt sammenlikna med dagens samfunn. Eitt trekk var at barna utgjorde en mye større del av totalbefolkninga. I 1769 var f.eks. 38% under 16 år. Ved siste folketelling i 1980 utgjorde samme aldersgruppe 22%. Folketellingene på 1800-tallet (1801 1855) viser at barna under 10 år hele tida utgjorde rundt 1/4 av befolkninga. I

1980 var bare 13% under 10 år. Sammenlikna med nå var det altså et barnerikt samfunn på 1800-tallet. Den største forskjellen er likevel at andelen av eldre har økt. Bare 13% av befolkninga i 1769 var over 48 år mot 35% 1980. Andelen av mennesker over 60 år svinga mellom 8 og 11% fram til 1855. I 1980 var derimot vel 22% av befolkninga i Tydal eldre enn 60 år. Alderspyramiden på neste side gir et bilde av den totale aldersfordelinga i 1855. Normalt vil det være flere kvinner enn menn i ei befolkning. Men i Tydal var det 377 menn og 362 kvinner i 1855. Forskjellen kom mye av en uvanlig og tilfeldig overvekt av guttebarn. Derimot var det flere kvinner enn menn i de eldste aldersgruppene (over 70 år). Slik var det i alle folketellingene; kvinnene levde lengst. I alderspyramiden 1855 er det også inntegna antallet av gifte på hvert alderstrinn. Her går det fram at kvinnene var yngre da de gifta seg enn menn. Nesten alle kvinnene i 30-årsalderen var gift. Men derimot var det en mindre andel av de eldre kvinnene som levde i ektestand sammenlikna med menn. Grunnen var at menn gifta seg sent, og de gifta seg opp igjen. Kvinnene ble i større grad værende enker om ektefellen døde. I 1855 var det 24 enker, men halvparten så mange enkemenn. Talla viser at de gifte kvinnene fødte flere barn etter 1825 enn før i hundreåret. De fødte i gjennomsnitt ett barn hvert femte år i førstninga av 1800-tallet. Mellom 1825 og 1855 fikk de gifte, unge konene et barn hvert fjerde år. Det ble i det hele født flere barn i forhold til den totale kvinneandelen i bygda. [†] Dette er påvist f.eks. i Selbu av K.

Haarstad. Se Selbu i fortid og nåtid, bind 1.